

Sankt Måns 21

Fornlämning RAÄ Lund 73:1
Lunds stad och kommun, Skåne län
Arkeologisk förundersökning och schaktningsövervakning 2018
Aja Guldåker

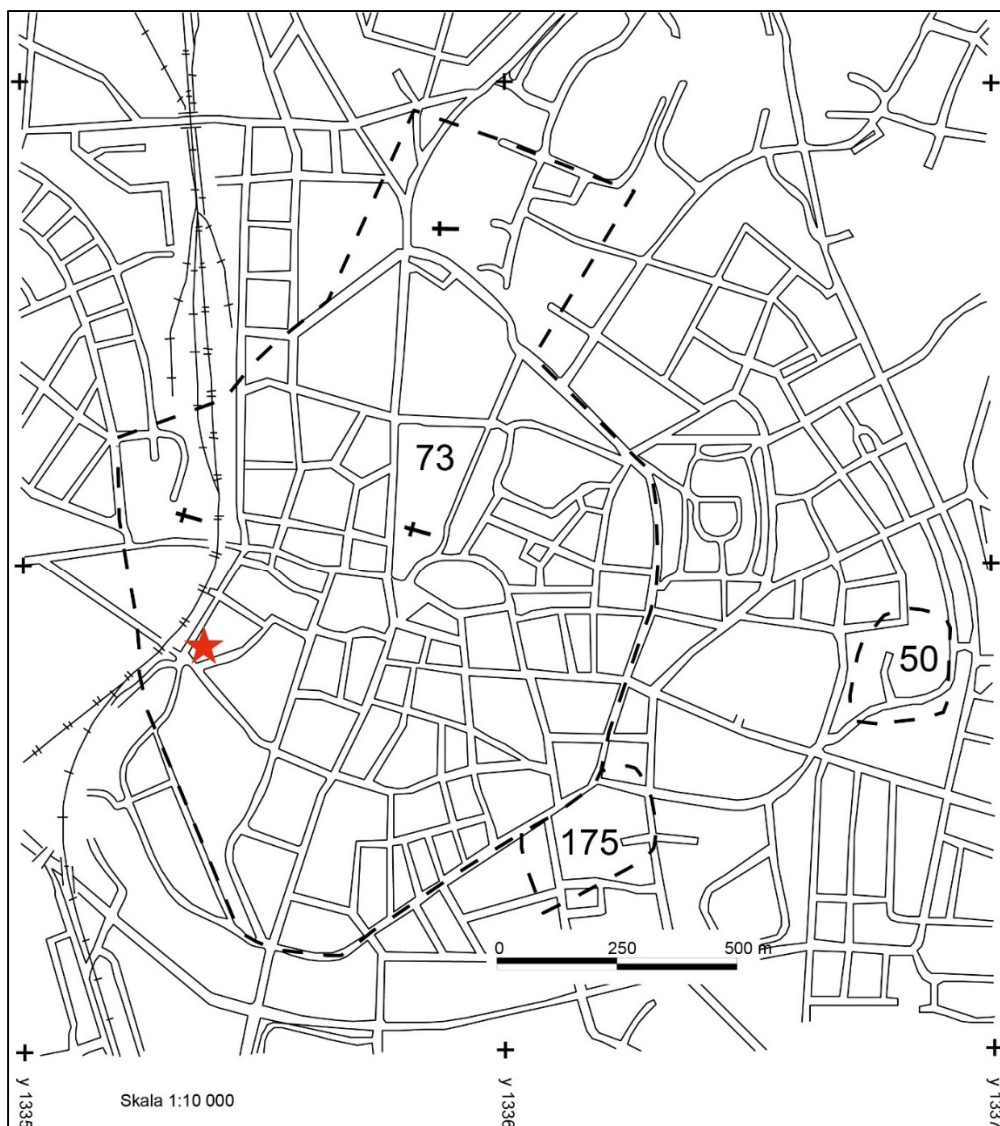
Titel: Sankt Måns 21
Författare: Aja Guldåker
Kulturmiljörapport: 2019:19
Omslagsbild: Skyddsrummet vid Parkskolan före rivning.
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning.....	2
Fornlämningsmiljö.....	3
Arkeologiska förutsättningar och bevarandeintressen	5
Allmän bakgrund och exploateringssituation	5
Tidigare arkeologiska iakttagelser	7
Skälen till och målsättningen med förundersökningen/schaktningsövervakningen	9
Metod.....	9
Genomförande och resultat.....	10
Inledande förundersökning	10
Schaktningsövervakning i samband med rivning och kompletterade förundersökning	14
Kulturlagerstatus.....	15
Förslag på fortsatta åtgärder.....	15
Administrativa och tekniska uppgifter.....	18
Referenser.....	19
Bilagor	19
1. Översiktlig planritning	20
2. Västra sektion.....	21
3. Område för tillbyggnad, sektion med kulturlagernivåer.....	22
4. Östra sektion	24
5. Västra sektion, extra förundersökningsschakt under golv efter rivning.....	26
6. Fyndlista	27
7. Makrofossilanalys	28

Sammanfattning

- Lunds kommun, Lundafastigheter, planerar en om- och nybyggnad vid Parkskolan i fastigheten Sankt Måns 21, Lund. Ett befintligt skyddsrum och eventuellt också en kulvert ska rivas och en tillbyggnad på skolans innergård ska genomföras. Exploateringsområdet ligger i den sydvästra delen av Lunds medeltida stadsområde, inom stadsvallarna i fornlämning Lund 73:1. Kulturen har fått i uppdrag av länsstyrelsen att genomföra en arkeologisk schaktningsövervakning gällande rivningsarbetena, samt en arkeologisk förundersökning för eventuellt orörda partier av fastigheten som ska exploateras (Ist dnr 431-1128-2017, Kulturens projektnummer 61000-638). Förundersökningen av området skulle, pga de relativt små ytor som kan antas vara orörda, genomföras med skonsammast möjliga metodik.
- Syftet med förundersökningen var att fastställa omfattningen av sentida ingrepp och bedöma omfattningen av ytor med arkeologisk potential. Ambitionsnivån i detta ärende skulle vara av den nivån att det går att använda resultaten i en fortsatt beslutsprocess.
- Förundersökning: Ett schakt med en längd av 8 m och 1,5 m bredd förlades norr om skyddsrummet. I norr framkom medeltida kulturlager på ett djup av cirka 1 meter, medan det i söder framkom på ett djup av 0,90 m.
- I schaktets norra delar dokumenterades ett dike med flera tidsskikt i form av omgrävda fyllningar, vilket tyder på ett hävdande av tomtmark. Flera skärvor med svartgodskeramik av typen Östersjö påträffades som visar på en tidigmedeltida etablering i området, omkring 800—1250. Ovanpå diket, på cirka 1 m djup, framkom ett lager som tolkades vara en sammanslagning av tomtmark, vilket i sin tur visar på en omstrukturering av ytan i kvarteret omkring 1500—1600-talet.
- I samband med att skyddsrummets betonggolv revs vid en senare schaktningsövervakning konstaterades omkring 0,60 m välbevarade kulturlager finnas kvar under det som en gång utgjorde skyddsrummets golv och bärlager. Tre olika lager kunde urskiljas där det övre lagret delvis var påverkat av nedtryckta tegelstenar från ovanliggande bärlager. De två nedre lagren tolkades vara odlingslager.
- Fukthalten är relativt hög i de kulturlager som finns kvar i området för skyddsrummet och trots fragmenteringen är fornlämningen i gott skick. Detsamma gäller för kvarvarande kulturlager i området norr om skyddsrummet. Från ett djup av cirka 1 m och ytterligare minst 0,50 m finns intakta medeltida kulturlager. I vissa fall framkom tidigmedeltida nedgrävningar med välbevarade fyllningar i moränen på 2 m djup.
- Enligt ansökan till länsstyrelsen avser Lundafastigheter att schakta till ett djup av 1,00 meter. I området för tillbyggnaden skulle schaktbotten hamna precis där de intressanta tidigmedeltida kulturlagren börjar. För ett meningsfullt bevarande av kulturlager ska en marginal på 0,50 m finnas. Det är därför önskvärt att se över grundläggningsdetaljerna för det nya uppförandet av byggnaden.
- Total undersökt yta var 12 m² med en volym av 16 m³.

Figur 1. Lunds historiska stadsområde, fornlämnning 73:1, med platsen för undersökningen markerad.

Inledning

Lunds kommun, Lundafastigheter, planerar en om- och nybyggnad vid Parkskolan i fastigheten Sankt Måns 21, Lund. Ett befintligt skyddsrum och eventuellt också en kulvert ska rivas och en tillbyggnad på skolans innergård ska genomföras. Exploateringsområdet ligger i den sydvästra delen av Lunds historiska stadsområde, inom stadsvallarna i fornlämnning Lund 73:1. Kulturen inbjöds av länsstyrelsen att genomföra en arkeologisk schaktningskontroll gällande rivningsarbetena, samt en arkeologisk förundersökning för eventuellt orörda partier av fastigheten som ska exploateras (Ist dnr 431-1128-2017, Kulturens projektnummer 61000-638). Förundersökningen av området skulle, pga de relativt små ytor som kan antas vara orörda, genomföras med skonsammast möjliga metodik.

Syftet med förundersökningen var att fastställa omfattningen av sentida ingrepp och bedöma omfattningen av ytor med arkeologisk potential. Ambitionsnivån i detta ärende ska vara av den nivån att det går att använda resultaten i en fortsatt beslutsprocess.

Under undersökningsplanens framttagande har en avstämning med länsstyrelsen gjorts. Den arkeologiska kontrollen föreslogs omfatta en arkeologisk schaktningsövervakning istället. Oklarheter angående skyddsrummets grundläggning, under vilken kulturlager kan finnas kvar, har föranlett detta förslag.

Fornlämningsmiljö

Kv Sankt Måns ligger i den västra delen av området för Lunds medeltida stad. I norr begränsas kvarteret av Västergatan, i öster av Sankt Mångsgatan. I väster finns Nygatan, som anlades i samband med att kvarteret styckades upp under 1800-talet, och i söder avgränsas kvarteret av Svanegatan. Före järnvägens ankomst till Lund år 1856 utgjordes ytan av ett större område, vilket idag motsvarar kvarteren Rosengården, Banmästaren, södra delen av Armaturen och Sankt Måns (Bevaringskommittén 1981 s 154). Av gatorna som omger kvarteret är sannolikt Sankt Mångsgatan den äldsta. Gatan kan vara en rest av det äldre vägsystem som bildade stommen i Lunds tidigaste stadsplan. Vägen var utfart mot Lomma och Värpinge och fram till 1600-talet hade den en direkt fortsättning utanför vällen (Bevaringskommittén 1981 s 154).

En naturlig sluttning från norr till söder utgör kvarterets grundtopografi (Andrén 1980 s 28). Idag är det inget som direkt märks att det finns ett fall i terrängen, vilket tyder på en utjämning av ytan. Den medeltida sockenkyrkan Sankt Måns namngav kvarteret och kyrkan var belägen söder om kvarteret. Äldsta bevarade dokument som omtalar kyrkan är från år 1304. Kyrkan har ännu inte påträffats arkeologiskt, utan är endast känd genom skriftliga källor (Blomqvist 1951 s 226). Vid flera tillfällen har dock gravar tillhörande Sankt Månskyrkan påträffats. I övrigt finns det väldigt lite kännedom om tomterna och ägoförhållanden och den medeltida tomtindelningen är baserad på 1784 års karta (Andrén 1984).

Hur kvarteret såg ut och nyttjades före 1800-talet är inte klargjort. På Espmans karta från 1780-talet kan man inte utläsa någon omfattande bebyggelse, men gårdar var markerade vid Sankt Mångsgatan och Västergatan. Ytorna i västra delen av kvarteret användes troligen främst som odlingsjordar (Bevaringskommittén 1981 s 155).

I kvarterets nordöstra hörn låg små bostäder i form av låga sammanbyggda hus från 1800-talets början. Bebyggelsestypen i kvarteret under 1800-talets mitt utgjordes av byggnader uppförda av bränd och obränd lersten i grundmur samt ekekorsvirke och bränd sten. Byggnaderna var omkring fyra meter mot gatan, sex meter djupa och inrymde ett boningsrum och en kammare (Bevaringskommittén 1981 s 155).

Fotografier från tidigt 1900-tal i LA-arkivet, visar en låg bebyggelse med stora odlingsbara ytor med fruktträd. På Ragnar Blomqvists kvarterskarta över kv Sankt Måns, som upprättades kring 1950-talet, indikeras att de centrala fastigheterna hade stora bakgårdar och troligen liknande markutnyttjande. Det innebär att bakgårdsmiljöerna kan ha legat obebyggda under lång tid, vilket medför att det i högsta grad kan finnas välbevarade medeltida strukturer under markytan (Kulturens LA-Arkiv).

Redan på 1860-talet, när Södra folkskolan eller Vårfruskolan uppfördes fanns behov av en ny folkskolebyggnad också i den västra delen av staden. Först år 1877 kunde emellertid Västra skolan

Figur 2. Caspar Magnus Espmans Charta öfver Staden Lund år 1783. Platsen för undersökningen är markerad med en röd stjärna (André & Högstedt 1990 s 33).

(idag kallad Parkskolan), uppföras för att stå färdig året därpå. För byggnadsritningarna anlitas Helgo Zettervall, som redan år 1874 presenterade de första skisserna till skolan. Byggnaden anpassades efter den oregelbundna tomten. Den uppfördes i två våningar och förlades i gatulinjen med huvudfasad mot Svanegatan och flyglar utmed Nygatan och Sankt Mångsgatan (Bevaringskommittén 1981 s 154).

Ingenting finns idag kvar av den enkla bebyggelsen vid Sankt Mångsgatan, husen revs på 1930- och 1940-talen men är delvis förevigade genom fotografier och byggnadsuppmätningar (Kulturens LA-arkiv).

Västergatan har fortfarande en obruten byggnadslinje med låga hus från 1800-talets mitt och med ett par högre hyreshus från 1800-talets sista årtionden. I den södra delen av kvarteret utgörs innergårdsmiljön nästan enbart av asfalt. Några grönskande miljöer finns fortfarande kvar i norra delen av kvarteret, men är även där väldigt begränsat.

Arkeologiska förutsättningar och bevarandeintressen

Aktuellt undersökningsområde utgör idag kvarterets inre bakgårdsmiljö. Att kvarteret tidigare i stort utnyttjats som odlingsjord förutom för småhusbebyggelsen, skapar också goda grundförutsättningar för att det ska finnas välbevarade kulturlager. I samband med uppförandet av nuvarande Parkskolan omkring år 1877 kan omfattande ledningsdragningar ha företagits, om detta vet vi väldigt lite idag. Stads-Gis med tidigare undersökningar inom det medeltida stadsområdet ger en fingervisning om kulturlagermaktigheten i området (Figur 3). Även större sammanhängande ytor kan ha påverkats av ledningsdragningar och andra aktiviteter kopplade till tidigare industriell verksamhet. Omfattningen av sådana ingrepp och i förlängning bevaringsgraden är svår att bedöma.

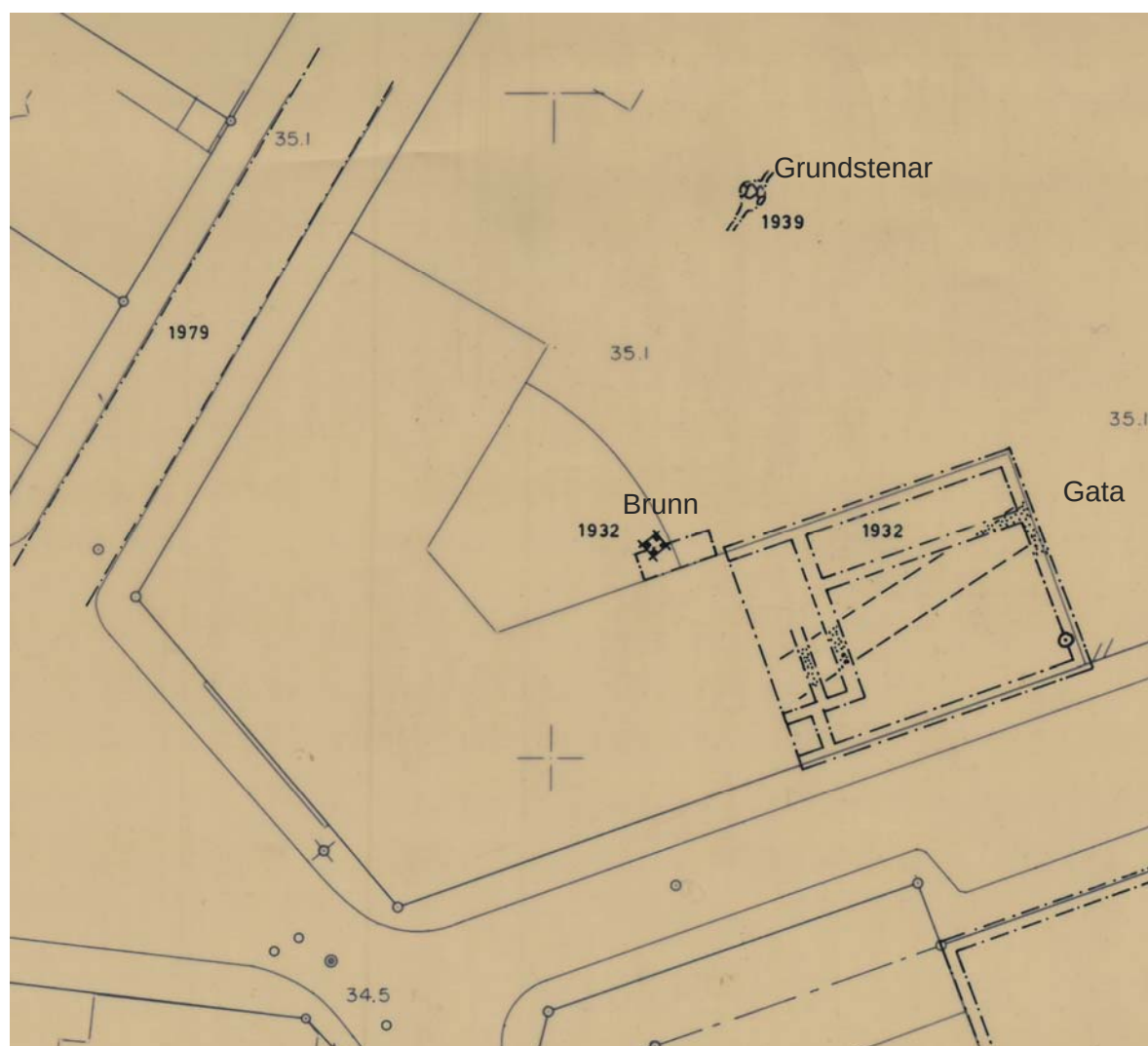
Allmän bakgrund och exploateringssituation

Utifrån de uppgifter Kulturen har fått ta del av omfattar den totala planerade exploateringsytan cirka 270 m². Exakt uppgift om omfattning saknas emellertid i underlagsmaterialet och detaljplanen. Bygghandlingarna var vid genomförandet av aktuell förundersökning inte färdigt utformade ännu, enligt uppdragsgivaren. Efter platsbesök och diskussion med sökanden Johan Zellbi, som representerar Lundafastigheter, framkom det nya uppgifter att ytan norr om skyddsrummet troligen ska utgöras av en inglasat rum. Planerna är att schakta till omkring 1,00 m djup för att lägga bärlager och för att plattsätta utrymmet. För att uppföra själva uterummet kommer plintar att grävas ned. Ett par befintliga brunnar inom området kan komma att behöva flyttas till annan plats. Inga närmare grundhandlingar finns att

6

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Nedan presenteras arkeologiska undersökningar som genomförts i kvarteret Sankt Måns och dess närmaste omgivning. Uppgifterna baseras på arkivmaterial i Kulturens LA-arkiv, samt rapporterade undersökningar. Några av iakttagelserna finns illustrerade på Kulturens arkeologiska Generalkarta (figur 4). Sammanfattningsvis kan noteras att en tydlig närvaro har funnits under tidigmedeltid vilket östersjökeramik påvisar liksom grundstenar och brunnar. Därefter är det markant att området genomgår omstruktureringar under 1500-1600-talet då en gata anläggs och nya byggnader förekommer.

Figur 4. Kulturens arkeologiska Generalkarta över Kv Sankt Måns 21. En gata på 0,85 m djup påträffades år 1932, en timrad brunn och en husgrund år 1939.

Fastighet	Typ av undersökning, årtal	Resultat
Sankt Måns 21	Förundersökning 1932	Vid grundgrävning för gymnastiksal utmed S:t Mångsgatan undersökte man ner till bottenleran endast där grundsulan skulle vara, dvs källaren grävdes inte ut. På 0,85 m djup fanns en stenläggning tolkad som möjlig äldre gata. Morännivå cirka 1,20–1,70 m. En timrad brunn och en gödseltunna påträffades.
Sankt Måns 21	Förundersökning 1939	I samband med plantering av vårdträd mitt på gårdsplanen noterades gråstenar på ett djup av cirka 0,45 m. Stenarna tolkades kunna härstamma från en husgrund. En sandstensskulptur ska ha påträffats samma år, dock saknas uppgifter om fyndomständighet.
Sankt Måns 21	Förundersökning 1997	Inför grävning för spill- och dagvattenledningar genomfördes provgropar. På 1,40 m djup fanns vad som föreföll vara en medeltida stensättning. I väster påträffades intakta medeltida kulturlager från ett djup av 0,50–1,70 m. De undre delarna av schakten var väl stratifierade. Det påträffades också keramik, såväl svartgods av östersjötyp, som av angloskandinavisk formtyp (Larsson 1997 s 6).
Sankt Måns 5-13	Undersökning 1996-1997	21 schakt grävdes med en sammanlagd längd av 500 löpmeter. Djupet var mellan 0,50–2,85 m. Vid schaktningen påträffades yngre lämningar i form av grundmurar och raseringslager från sent 1800-tal. I botten av schakten fanns medeltida lämningar i form av gropar, stolphål och tomtrännor. Ett omfattande hantverksavfall påträffades och en yta av 18 m ² intensivundersöktes. Ett gropsystem med medeltida ben- och hornhantverksavfall påträffades också (Goksör 1997).
Sankt Måns 21	Förundersökning 2006	I samband med schaktningsarbeten för ny VA, el- och datakabel genomfördes en arkeologisk förundersökning. VA-schaktets djup var cirka 1 m och omfattade bakgårdslager från medeltid till nyare tid. Äldsta kulturlagret kan ha tillkommit före år 1200. Kulturlagren var torra och magra samt delvis nedbrutna av trädrötter (Gardelin 2007) .
Sankt Måns 4	Förundersökning 2015	Ett schakt om cirka 5.50 löpmeter grävdes. I den södra delen av schaktet påträffades moränlera på ett djup av 2,00 m. Nedgrävd i moränleran påträffades en plundrad syllstensgrund i öst-västlig orientering. Omedelbart norr om syllstensgrunden påträffades en tomträнна. Tomtrännen kan tyda på ett tidigmedeltida hävdande av tomtmarken, vilket även en gårdsbebyggelse antyder. Ovanpå syllstensgrund och tomtrännen dokumenterades en äldre markhorisont med odlingskaraktär i välbevarat skick. Ovanpå detta ett omfattande odlingslager som var märkbart omblandad, framför allt längst upp och troligen brukad upp i 1600–1700-talet (Guldåker 2015).
Sankt Måns 21	Geoteknik 2018	Inför planerad ombyggnation genomfördes en geoteknisk undersökning. Sex borrhovsprov togs, tre i söder och tre i norr. I söder framkom morändjupet mellan 1,70–2,20 m under marknivån. Kulturlag framkom från 0,40–1,1 m och var relativt fuktigt. I norr togs tre borrhovspunkter i en linje norr–söder i höjd med lekplatsen, där i dagsläget ingen tillbyggnad är planerad enligt Kulturens kännedom. Moränleran framkom på en nivå av 1,10 m. Kulturlag med nedbruten karaktär framkom från 0,20–0,50 m och var av relativt torr karaktär.

Skälen till och målsättningen med förundersökningen/schaktningsövervakningen

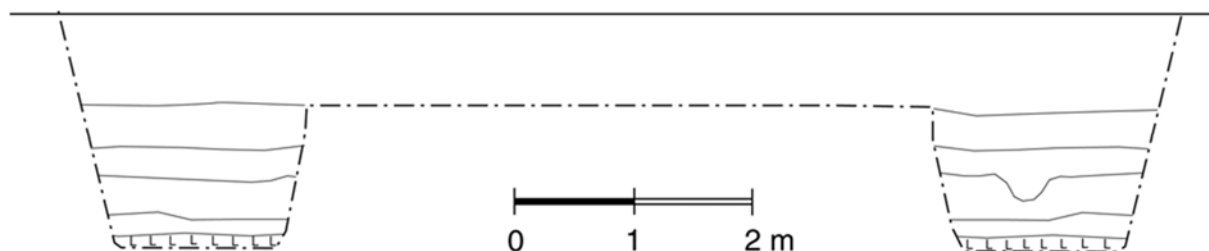
Syftet med utredningen var, enligt länsstyrelsens förfrågan, att fastställa om fornlämningen berörs av planerade arbetsföretag. Målsättningen var att uppnå resultat som kan användas i en fortsatt beslutsprocess. Undersökningen skulle fastställa urschaktningsgraden inom området och beroende på hur den kommande detaljplaneringen av nybyggnationen kommer att utformas ska förundersökningen ha skapat ett fullgott underlag för att kunna bedöma fyndtäthet, kulturlagermängd och bevarandegrad.

Metod

Den arkeologiska förundersökningen kom att beröra cirka 11 m² fördelat på ett schakt eftersom försiktighet var anbefallet. Skyddsrummets yta utgjorde cirka 128 m² och bestod av flera nedsänkta rum, med en golvnivå på cirka 0,60 m djup. Anläggningsnivå för skyddsrummet inklusive betongplattan förväntades vara omkring 1,00 m djup. Med ett morändjup på omkring 1,70 m kan det då återstå cirka 13 m³ kulturlager under betongplattan, eller cirka 0,10 m tjockt kulturlager. Med anledning av detta föreslogs en arkeologisk schaktningsövervakning i samband med rivning av skyddsrum istället för en arkeologisk kontroll, vilket länsstyrelsen tillstyrkte.

Den arkeologiska förundersökningen fokuserade på den yta som ska exploateras, som inte omfattas av skyddsrummet, dvs omkring 136 m². En kulvert med oklart djup finns inom förundersökningsområdet, samt två moderna brunnar.

Schaktet öppnades med grävmaskin och sektionsdokumenterades samt plandokumenterades. Schaktet grävdes endast punktvis ned till steril mark, och däremellan kom endast sentida matjords- och bärlager att omfattas av markingreppen (figur 5). Detta för att fånga kulturlagermängden över ytan utan att förstöra den stratifierade lämningen på större sträckor. Sammanlagt handgrävdes cirka 1 m³ och dokumenterades kontextuellt i anslutning till sektionsdokumentationen för ett mer kvalitativt underlag.

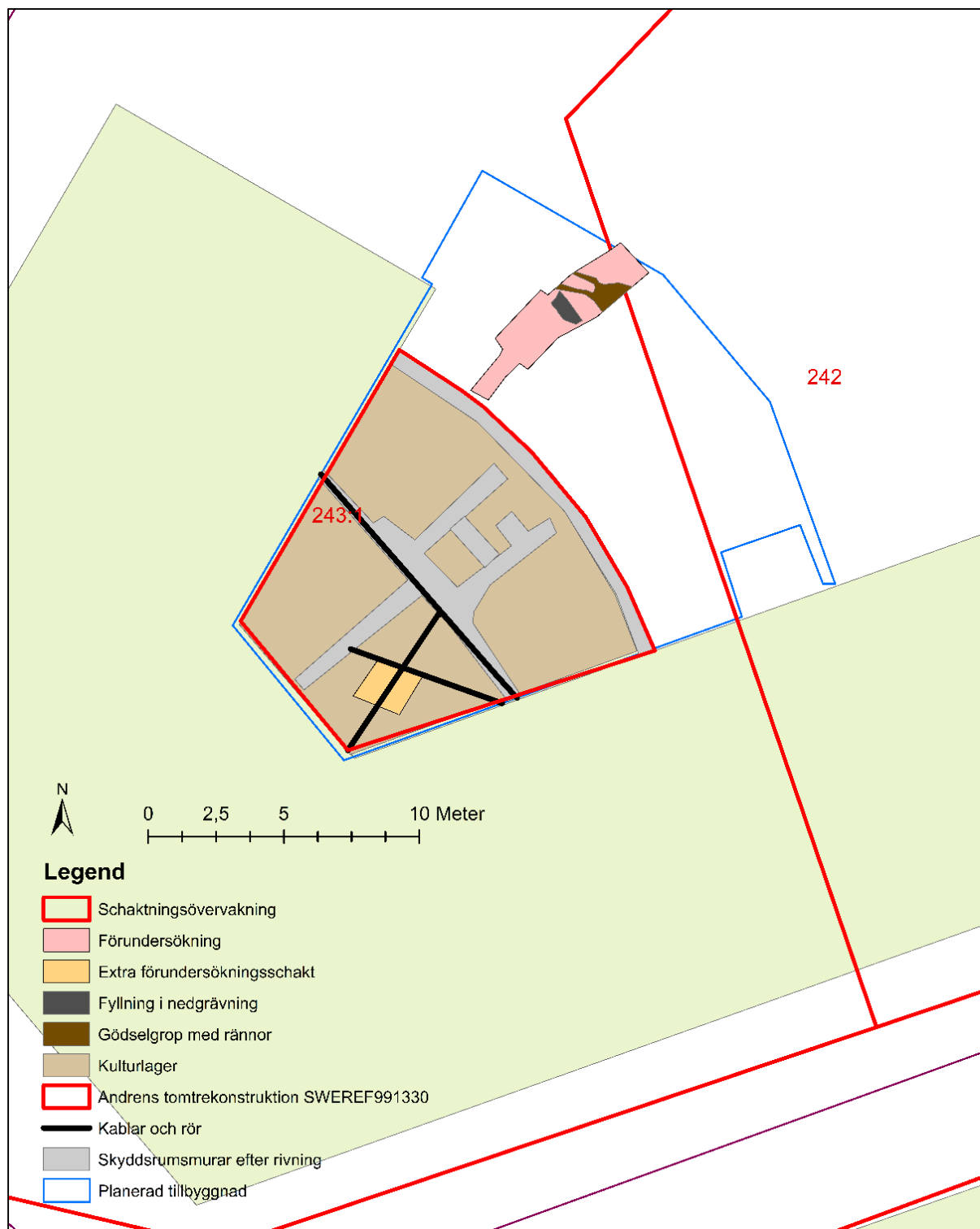
Figur. 5. Principskiss över schaktningsmetoden.

Genomförande och resultat

Inför rivning av befintligt skyddsrum från 1940-talet samt tillbyggnad vid Parkskolan i kv Sankt Måns 21 genomfördes en förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst.dnr 431-1128-2018). Syftet med förundersökningen var att fastställa omfattningen av sentida ingrepp och bedöma omfattningen av ytor med arkeologisk potential. Golvet i skyddsrummet var nedsänkt med cirka 0,60 m i förhållande till den befintliga marknivån norr om byggnaden. Terrängen i området är sluttande mot söder, vilket medför att nivån för moränen kan variera inom området, vilket i förlängningen påverkar hur omfattande kulturlagermaktigheten kan vara.

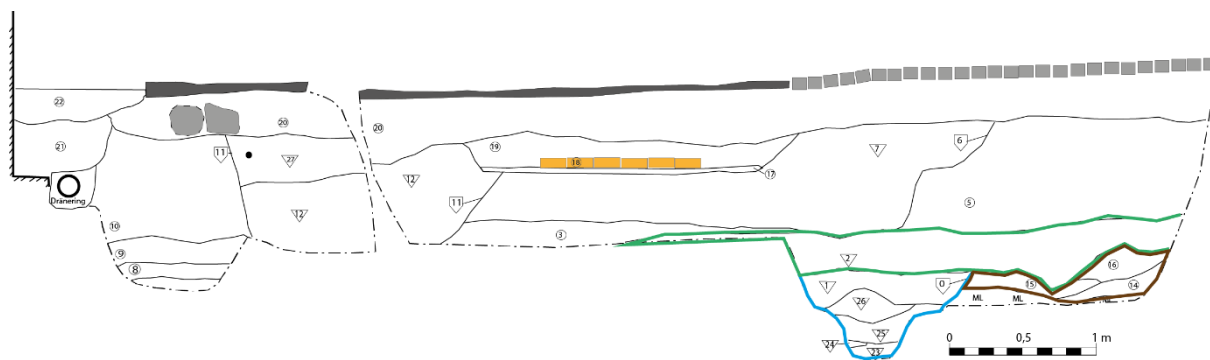
Inledande förundersökning

Förundersökningen skedde i två steg med anledning av att skyddsrummet fortfarande fanns på plats då förundersökningen inleddes i september 2018. I beslutet var varsamhet anbefallen varvid endast ett förundersökningsschakt upptogs inom området för planerad tillbyggnad. I samband med rivningen av skyddsrummet tillämpades en arkeologisk schaktningsövervakning då betongplattan revs varvid det konstaterades att det fanns kulturlager även under denna. Ytterligare ett förundersökningsschakt upptogs då efter avstämning med Länsstyrelsen för att utreda hur omfattande kulturlagren var och i vilket skick dessa befanns vara i.

Figur 6. Översiktlig planritning över undersökningsområdet i kv Sankt Måns 21 år 2018.

Ett dräneringsrör framkom på ett djup av 0,60–0,80 m, strax nedanför klacken till skyddsrummets golvnivå och 0,40 m från skyddsrummets vägg (figur 7). Detta bidrog att schaktet inte kom helt intill skyddsrummets murar. Dräneringens placering indikerade tjockleken på golvnivån i skyddsrummet vilket tyder på att de översta 0,20–0,30 m utgår i form av betong och bärlager. Därefter var det fullt möjligt att det skulle finnas cirka en halvmeter välbevarade kulturlager under skyddsrummet. En överhängande möjlighet är också att tjockleken på kulturlagren varierar, då det finns ett naturligt fall i terrängen. Således gjordes bedömningen att det under golvnivån direkt kan komma intressanta kulturlager att ta hänsyn till vid rivning, vilket avstämdes med Länsstyrelsen samt uppdragsgivare.

I schaktets norra delar framkom en tomträna/dike med flera tidsskikt i form av omgrävda fyllningar, vilket tyder på ett hävdande av tomtmark (figur 7). Då diket konstaterades handgrävdes det ner ytterligare för att få hela dikets bred samt alla fyllningar (K23, 24, 25, 26, 1). I det allra äldsta och näst äldsta lagret, K23 och K25, togs jordprov för makrofossilanalys. Det organiska innehållet i botten av diket var välbevarat men innehöll relativt lite material – vid sidan om träflis främst ogräs och en mindre mängd ängsväxter. Innehållet i fas 1 (K23) och 2 (K25) var likartat och förefaller spegla samma miljötyp. Flera arter i ogräsfloran är karaktäristiska för åkermiljöer, t.ex. åkerpilört, korndådra och åkertistel. Ytterligare andra arter speglar möjligen lokalfloren kring diket, t.ex. nässlorna och svinmållan. En möjlig tolkning är att diket i bägge faserna gränsar till en odling eller åker som gödslats med stalldynga (ängsväxterna).

Nästan inget hushållsavfall påträffades i proverna vilket ger intrycket att bebyggelsen i dessa faser inte legat i den omedelbara närheten. Undantaget är en vetekärna i diket från fas 2 (K25), men av detta enstaka fynd är det svårt att dra några slutsatser (Bilaga 7).

I K1, som är den yngsta fyllningen i diket (figur 7), påträffades flera skärvor av svartgods av typen östersjökeramik, vilket indikerar en tidigmedeltida närvaro i området, omkring 800–1250 e.Kr. I makrofossilprovet visade sig bevarandegraden för organiskt material vara lägre än för övriga material. Inget träflis fanns bevarat och av de oförkollade fröerna fanns endast hårdskaliga kvar. I sammanhanget kan förekomst av fläder noteras, och det är inte omöjligt att det är samma fläderbestånd som finns bevarat i den senare fasen. Fläder tycks generellt ha varit ett mycket vanligt förekommande träd i det tidiga Lund. Undantar vi den låga bevarandestatusen så har innehållet vissa likheter med prov 3 (K2), även här finns spår av köksavfall. Möjligen speglar den rika förekomsten av hallonkärnor ett visst inslag av latrinmaterial i jorden. Av sammansättningen är det dock inte möjligt att närmare bestämma den omgivande miljön mer än att det av hushållsavfallet att döma verkar ha legat nära bebyggelse (Bilaga 7).

Ovanpå dikets fyllningar dokumenterades ett lager (K2) på cirka 1 m djup som indikerar en sammanslagning av tomtmark, vilket i sin tur visar på en omstrukturering av ytan i kvarteret (figur 7). Flera skärvor med svartgodskeramik framkom vilket skulle kunna tyda på tidigmedeltid. Dateringen är emellertid inte samstämmig då grönglaserat kakel likaså påträffades och fyndtypen kan snarare härledas till tiden omkring slutet av 1500-talet. Tomtsammanslagningen kan därmed ha inträffat så sent som på 15-1600-tal. I makrofossilprovet visade sig innehållet i denna kontext var rikt. I provet speglas vid sidan om stora mängder ogräs även odlade trädgårdsarter som kirskaål, mejram och palsternacka. Närvaron av dessa odlingsväxter tyder på att jorden består av kålgårdsjord, vilket gör det rimligt att anta att kontexten legat i en kålgård där dessa grödor odlats och att bebyggelse legat nära. I detta prov förekommer även en hel del fläder vilket tyder på att detta bärträd sannolikt ingått i odlingsmiljön. Det är vanligt att hushållsnära kålgårdsjordar gödglas med köksavfall vilket i detta material speglas genom förekomsten av fiskfjäll, ben och förkollad säd. Även stalldynga har använts för att gödsla kålgården (Bilaga 7). Att betrakta kirskaål som odlad bör dock diskuteras. Dess rotsystem innebär att spridningen är stor och inte nödvändigtvis indikerar odling.

I norr framkommer därmed intressanta kulturlager på ett djup av cirka 1 meter, medan det i söder framkommer på en nivå av 0,90 m under dagens marknivå.

Schaktningsövervakning i samband med rivning och kompletterade förundersökning

I samband med att skyddsrummets betonggolv revs vid en senare schaktningsövervakning konstaterades plattan vara omkring 0,08 m tjock. Under betongen påträffades bärlager i form av småsten och tegelstenar i ett 0,15 m tjockt lager. Under bärlager framkom intakta kulturlager. Ett mindre schakt togs upp i den sydöstra delen för att dokumentera kulturlagermäktigheten. Omkring 0,60 m välbevarade kulturlager finns kvar under det som en gång utgjorde skyddsrummets golv och bärlager. Tre olika lager kunde urskiljas där det övre lagret delvis var påverkat av nedtryckta tegelstenar från ovanliggande bärlager. De två nedre lagren tolkades vara odlingslager med god fukthalt.

Figur 8. Vy över ytan efter rivning av skyddsrummet. Ett kompletterande förundersökningsschakt upptogs i den sydöstra ytan för att kontrollera kulturlagermäktigheten. Fotografi taget från norr.

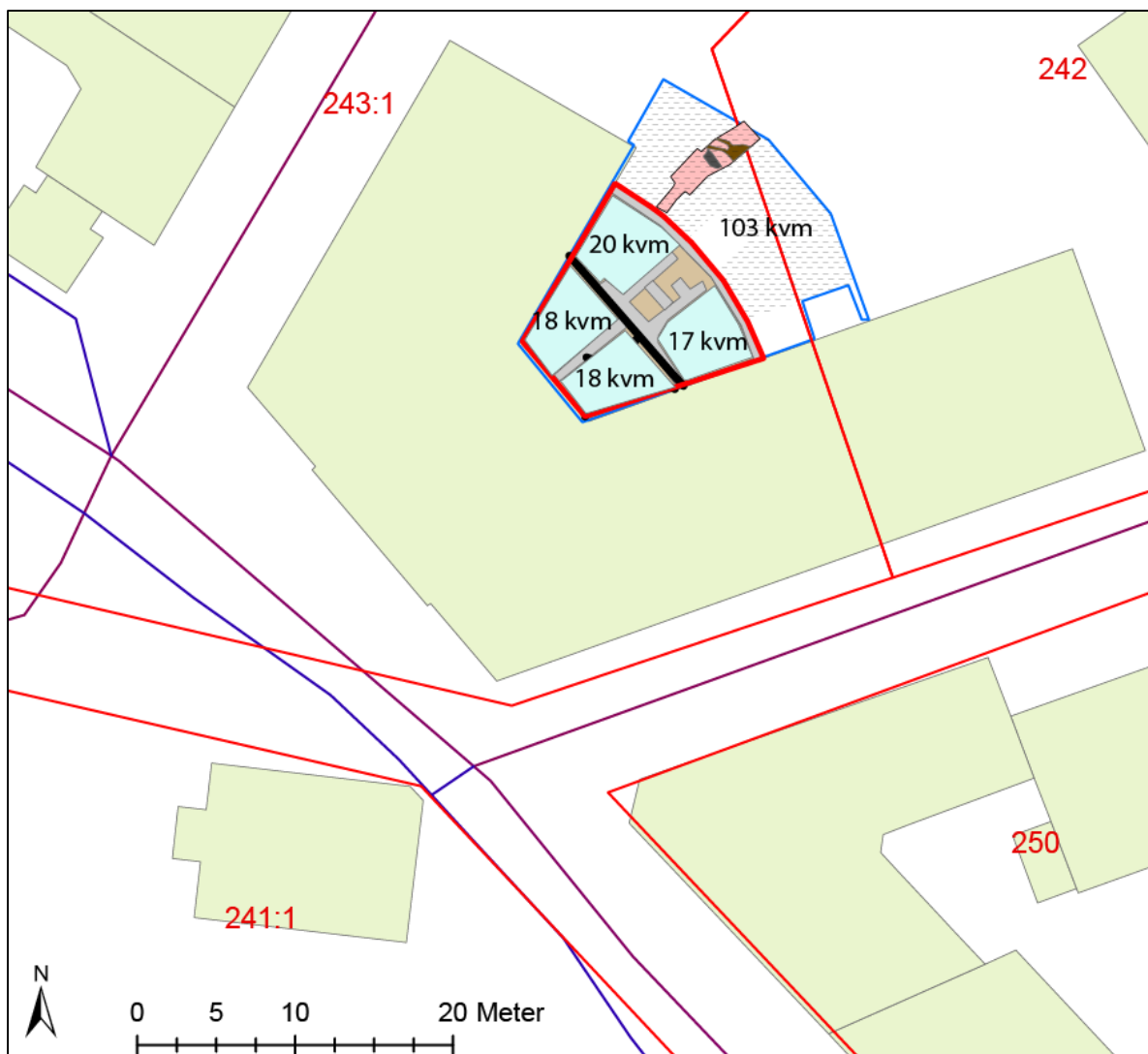
Kulturlagerstatus

I förundersökningsschaktet norr om området för skyddsrummet framkommer intressanta medeltida kulturlager på ett djup omkring 1 m under befintlig marknivå. Därefter följer medeltida kulturlager till omkring 1,50 m där morännivån framkommer. I förundersökningsschaktet framkom även nedgrävningar i moränen ytterligare cirka 0,50 m till ett djup av 2 m. Stratigrafin var välbevarad och flera olika lager kunde urskiljas.

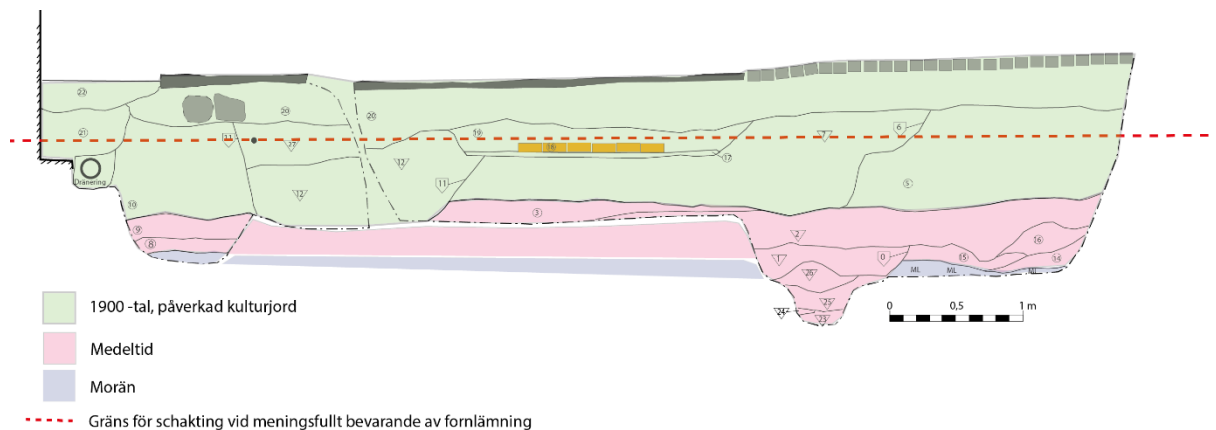
Förslag på fortsatta åtgärder

Undersökningspotentialen under både skyddsrum och tänkt tillbyggnad är mellan 70–100 m³. Vid rivning av skyddsrum konstaterades bevarade kulturlager med en yta av omkring 73 m² och en volym av omkring 44 m³, dvs med omkring 0,60 m tjocklek (figur 9, 11). Flera murar kopplade till skyddsrummets uppförande dokumenterades, vilket innebär att det finns fyra sammanhängande större ytor av välbevarade kulturlager kvar: 17 m², 18 m², 18 m² och 20 m² (figur 9). Ytterligare perforering har flera rördragningar bidragit med, även om de inte tycks vara helt nere på morännivå. Fukthalten är relativt hög på de kulturlager som finns kvar i området för skyddsrummet och trots fragmenteringen befinns fornlämningen vara i gott skick. En riktad undersökning av de fyra kvarvarande områdens skulle vara fullt möjlig. Ett femte område bedöms vara alltför fragmenterad för att det ska ge någon nämnvärd kunskapsökning.

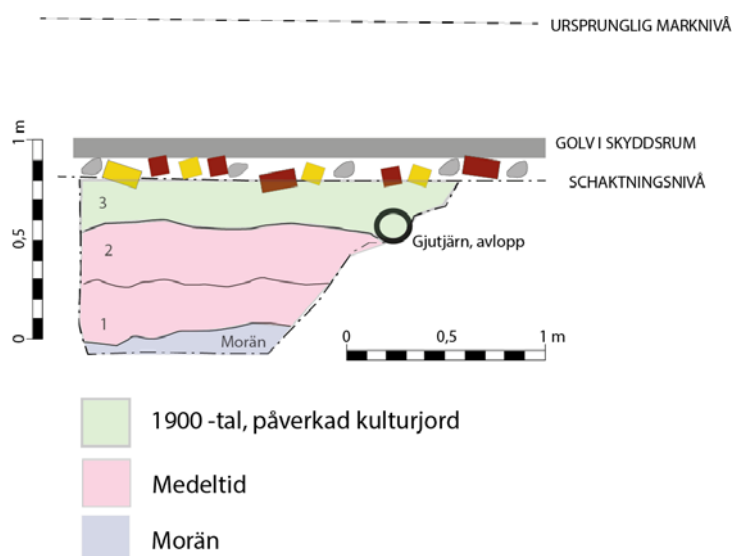
I området för tillbyggnaden norr om skyddsrummet avser Lundafastigheter, enligt ansökan till länsstyrelsen, att schakta till ett djup av 1,00 meter. Schaktbotten skulle därmed hamna precis där de intressanta tidigmedeltida kulturlagren börjar. För ett meningsfullt bevarande av kulturlager bör en marginal på 0,50 m finnas (figur 10). Det är därför önskvärt att se över grundläggningsdetaljerna för det nya uppförandet av byggnaden.

Figur 9. Fyra ytor mellan kvarvarande skyddsrumsmurar där kulturlager återstår (73 kvm), samt en yta av drygt 100 m² som är mer eller mindre intakt med kulturlager.

Figur 10. Västra sektion i förundersökningsschaktet. Den röda streckade linjen visar till vilken nivå det kan schaktas utan att underliggande medeltida kulturlager blir påverkade. Den gröna färgen visar vilka kulturlager som kan dateras till insatser gjorda under 1900-talet, troligen i samband med uppförandet av skyddsrummet. Den lager med rosa markeringar avser medeltida kulturlager där den arkeologiska kunskapshämtningen bedöms vara hög. Den blå färgen visar var morännivån befanns vara i förundersökningsschaktet. Denna nivå kan variera över hela ytan.

Figur 11. Sektion uppförd i samband med rivning av skyddsrum. Golvnivån var -0,60 m under ursprunglig marknivå. Morän påträffades cirka 1 m under golvnivån. Tre olika identifierbara kulturlager dokumenterades under golvets bärlager och det översta av dessa befanns vara delvis påverkat av diverse rödragningar och även av det ovanpåliggande bärlagret. Undersökningsvärda kulturlager hade en kulturlagermäktighet om cirka 0,50 m.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-1128-2018
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Löpnr, fornreg	201800863
Kulturens projektnr	61000-638
Trakt/kvarter/fastighet	Kv Sankt Måns 21
Socken	Lunds stad
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Rivning och nybyggnation
Uppdragsgivare	Lunds kommun att: Johan Rygge Zellbi
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning och schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Aja Guldåker
Övrig personal	Jan Kockum
Fältarbetstid	2018-09-11 - 2018-12-10
Fälttid, arkeolog, tim	32
Fälttid, maskin, tim	-

Yta, m ²	12
Kubik, m ³	16
Schaktmeter, m	

Fyndmaterial	KM 96222:1-4. Fynden förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen
Ritning, dokumentation	4 st A3 ritfilm: 2 sektionsritningar skala 1:20, 2 planritning skala 1:100/Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	19 digitala fotografier
Analyser	4 st makrofossilprover
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen

Referenser

Andrén, A.1980. Lund. RAÄ/SHM. *Rapport Medeltidsstaden 26*, Stockholm: Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museum.

Andrén, A.1984. Lund. Tomtindelning ägostruktur sockenbildning. RAÄ/SHM. *Rapport Medeltidsstaden 56*, Stockholm: Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museum.

Bevaringskommittén. 1981. *Lunds stadskärna. Bevaringsprogram, Clemens och Drottens rotar*. Trelleborg.

Blomqvist, R. 1951. *Lunds historia. 1 Medeltiden*. Lund.

Gardelin, G. 2007. *Kv St Måns 21, Lund. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 220*. Kulturen, Lund.

Guldåker, A. 2015. *Kv Sankt Måns 4, arkeologisk förundersökning 2015*. Kulturmiljörapport 2015:14. Kulturen Lund.

Guldåker, A. 2018. *Kv Sankt Måns 21, Geoteknisk undersökning 2018*. Kulturmiljörapport 2018:23. Kulturen Lund.

Goksör, S. 1997. Kvarteret S:t Måns 5-13, Lund. Arkeologisk undersökning 1996-1997, Lunds kommun, Skåne. *Arkeologiska rapporter från Lund, nr 22*. Kulturen Lund.

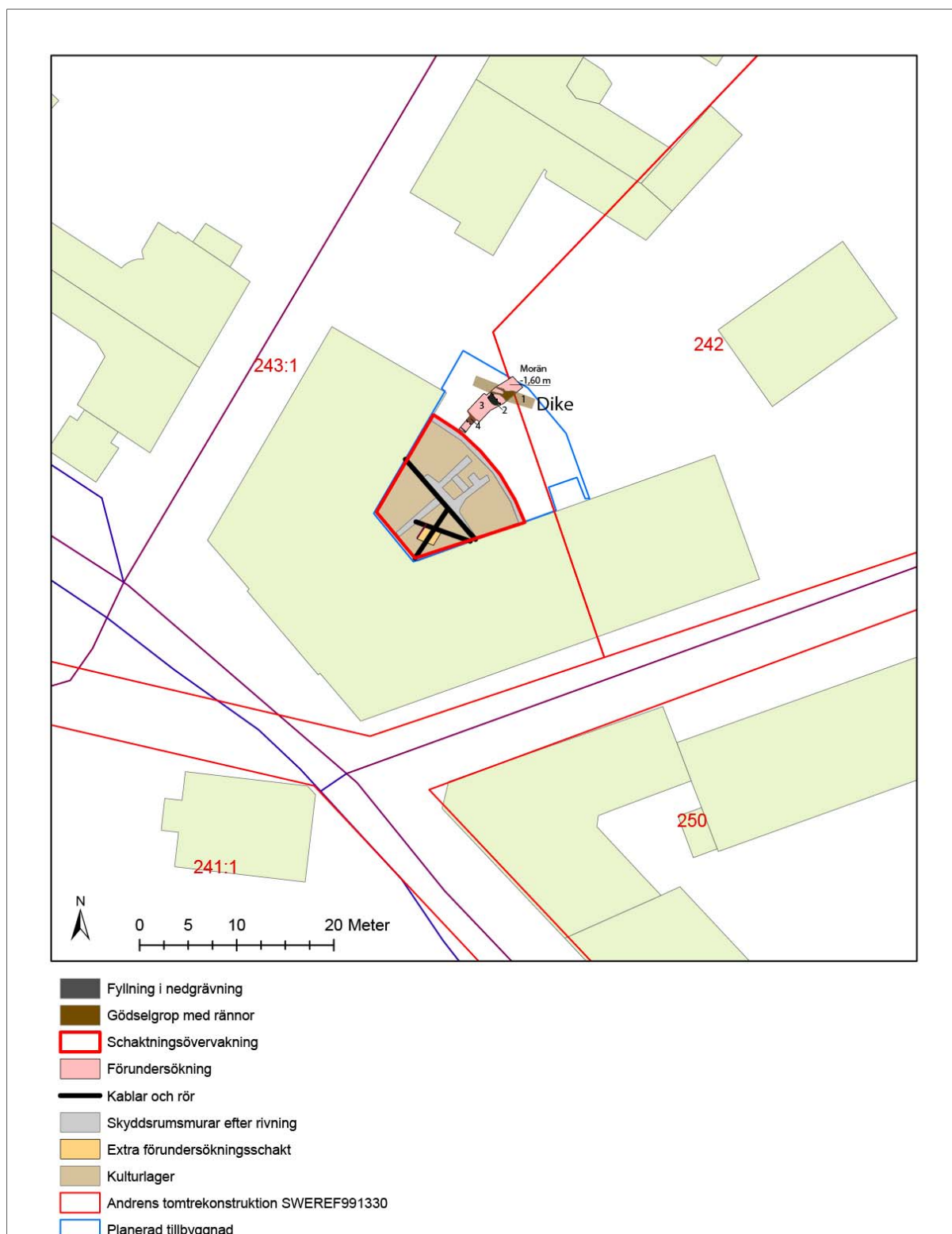
Larsson, S. 1997. Kv Galten 9, Kv S:t Måns 21 och Kv Katedralskolan 8, Lund. Arkeologisk förundersökning för kontroll av ledningar inom Vårfruskolan, Parkskolan och Katedralskolan 1997. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 51*. Kulturen, Lund.

Övriga referenser

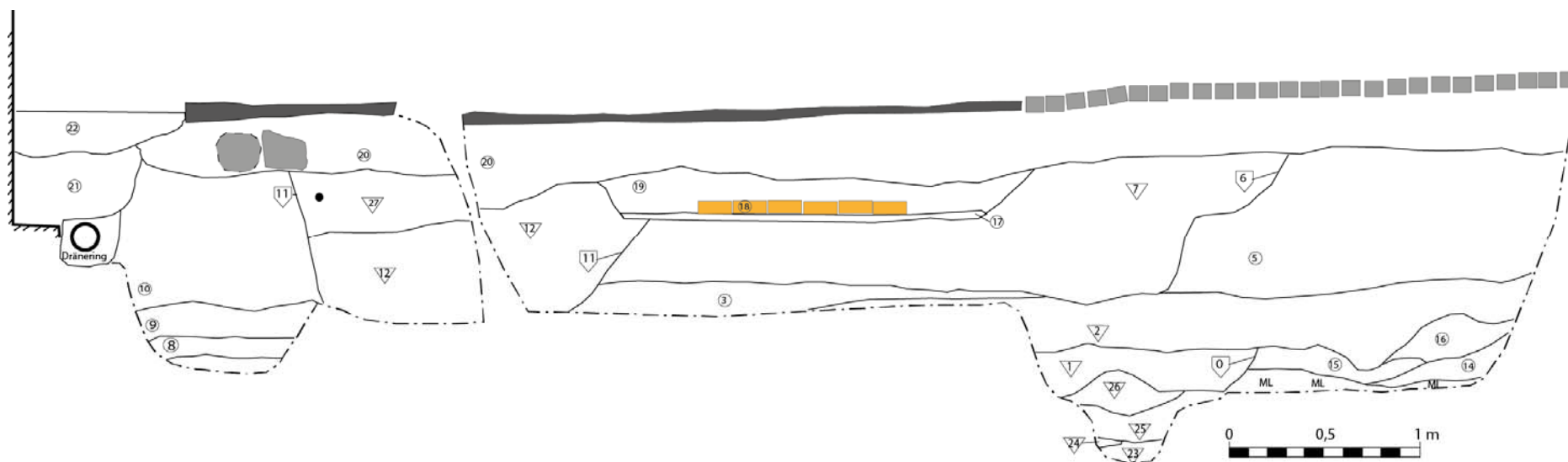
Kulturens LA-arkiv enligt fastighetsbeteckningen

Bilagor

1. Översiktlig planritning
2. Västra sektion
3. Område för tillbyggnad, sektion med kulturlagernivåer
4. Östra sektion
5. Västra sektion, extra förundersökningsschakt under golv efter rivning
6. Fyndlista
7. Makrofossil analys

1. Översiktlig planritning kv Sankt Måns 21, Lund

2. Västra sektion

0. Nedgrävning i moränleran, Dike.

1. Chokladbrun, mjuk, finkornig ler, inslag av träkol och sand samt rutten småsten, möjligen gödsel. Något fuktigt.

2. Oklart om det rör sig om fyllning eller lager. Antydning till nedgrävning i norr. Mörkgrå ler med inslag av sand, tegel, träkol, kalk. Fynd av keramik av typen svartgods (alternativt äldre rödgods. Yngre rödgods i toppen. Något fuktig och relativt kompakt. Troligen odlingsjord.

3. Brungrå fet lera med inslag med inslag av finkornig till något grövre sand, lite fuktig och kompakt. Inslag av tegel, småsten och en del träkol. Fynd av yngre rödgodskeramik.

4. -

5. Gråbrun ler med inslag av san. Kompakt, torr till något fuktig, relativt finkornig. Inslag av träkol, tegel, enstaka kalkprickar.

6. Nedgrävning. Troligen samtida med uppförandet av skyddsrum, 1940-tal.

7. Fyllning. Brungrå ler med fläckar av moränlera. Inslag av sand, träkol, tegel, kalkprickar.

8. Nästanmorän. Brun homogen ler, ren utan inslag av komponenter.

9. Mörkgrå fet finkornig ler, enstaka inslag av träkol och kalkprickar, enstaka tegelkross. Äldre markhorisont.

10. Brun fet lera med inslag av finkornig sand, tegel, träkol och kalk. Torrt, kompakt. Möjligen samma som (7). Fyllning/utjämning.

11. Nedgrävning. Troligen rörschakt.

12. Fyllning i rörschakt. Omrörda kulturlager med fläckar av morän.

13. -

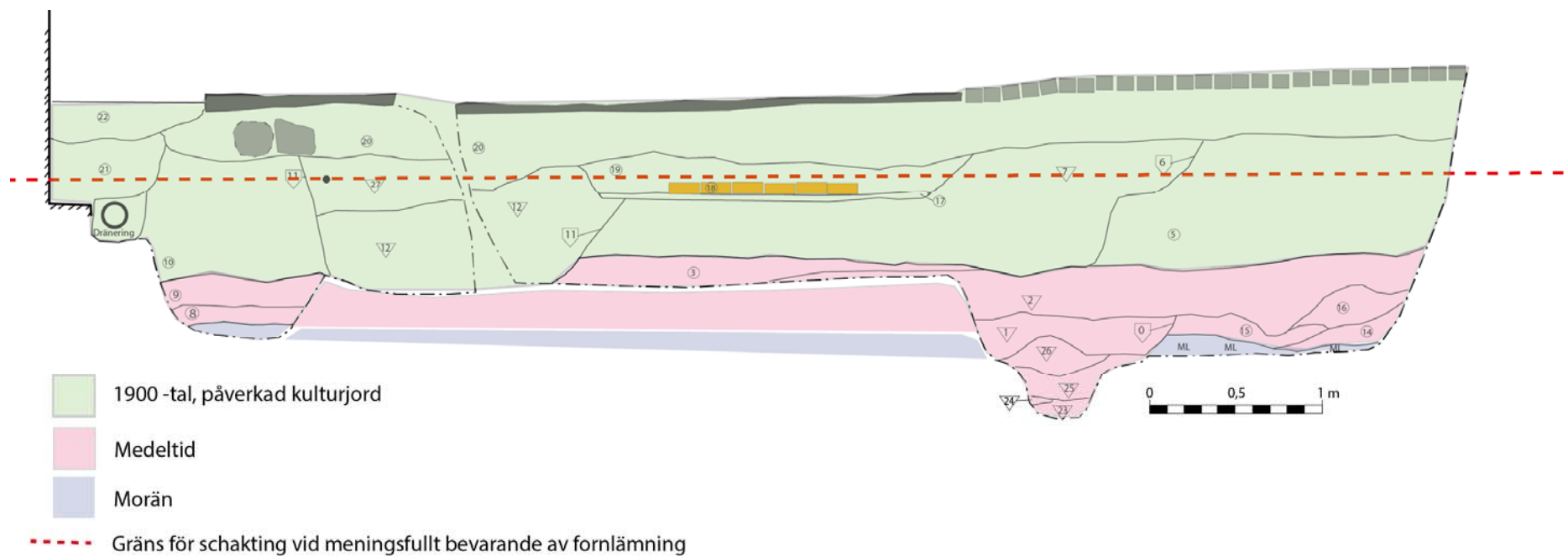
14. Brunfet lera med fläckar av gul morän. Kompakt, något fuktigt, träkolsinslag. Äldre markhorisont.

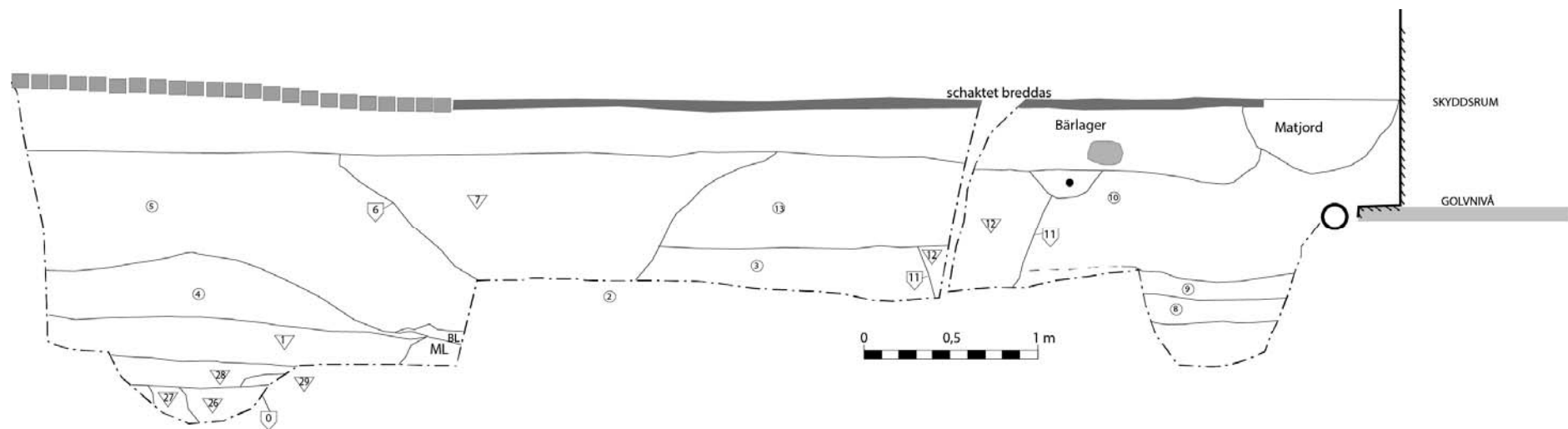
15. Moränliknande lera, kan vara packning kring (O).

16. Som (14), men mer träkol i.

17. Grus. Troligen för kabel under tegel.
18. Tegel, kabelskydd.
19. Brungrå lerinblandad grus. Kompakt, torrt och grovkornigt. Fyllning ovanpå kabel.
20. Bärlager i olika skikt.
21. Grovkornig grus, dränering.
22. Rabattjord.
23. Brun mycket fet lera, finkornig kompakt, något fuktig. Äldsta bottenfyll i dike.
24. Grå moränlera. Tecken på omgrävning.
25. Brungrå fet lera. Kompakt, något fuktig. Fas 2 i dikfyllning.
26. Moränliknande lera, igenläggning av dike, fas 1.

3. Område för tillbyggnad, sektion med kulturlagernivåer

4. Östra sektion

0. Nedgrävning i moränleran, Dike.

1. Chokladbrun, mjuk, finkornig ler, inslag av träkol och sand samt rutten småsten, möjligen gödsel. Något fuktigt.

2. Oklart om det rör sig om fyllning eller lager. Antydning till nedgrävning i norr. Mörkgrå ler med inslag av sand, tegel, träkol, kalk. Fynd av keramik av typen svartgods (alternativt äldre rödgods. Yngre rödgods i toppen. Något fuktig och relativt kompakt. Troligen odlingsjord.

3. Brungrå fet lera med inslag med inslag av finkornig till något grövre sand, lite fuktig och kompakt. Inslag av tegel, småsten och en del träkol. Fynd av yngre rödgodskeramik.

4. -

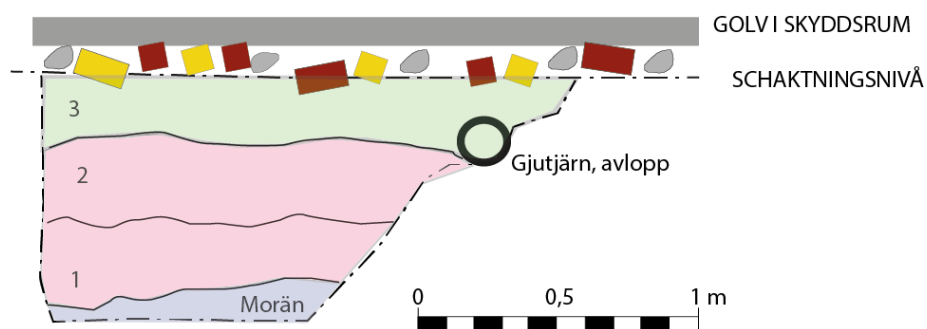
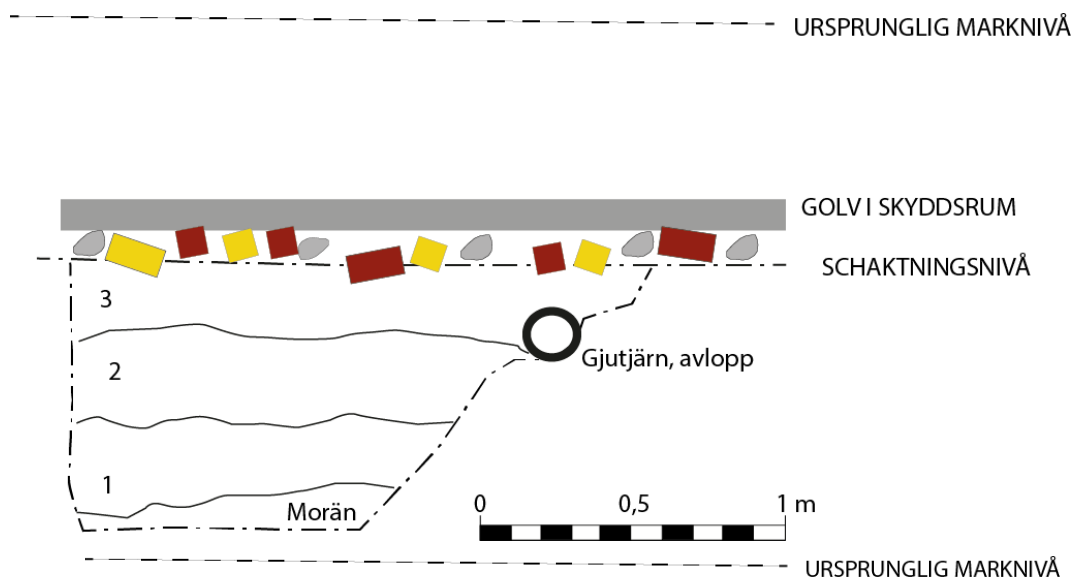
5. Gråbrun ler med inslag av san. Kompakt, torr till något fuktig, relativt finkornig. Inslag av träkol, tegel, enstaka kalkprickar.

6. Nedgrävning. Troligen samtida med uppförandet av skyddsrums, 1940-tal.

7. Fyllning. Brungrå ler med fläckar av moränlera. Inslag av sand, träkol, tegel, kalkprickar.

8. Nästanmorän. Brun homogen ler, ren utan inslag av komponenter.

9. Mörkgrå fet finkornig ler, enstaka inslag av träkol och kalkprickar, enstaka tegelkross. Äldre markhorisont.
 10. Brun fet lera med inslag av finkornig sand, tegel, träkol och kalk. Torrt, kompakt. Möjligen samma som (7). Fyllning/utjämnning.
 11. Nedgrävning. Troligen rörschakt.
 12. Fyllning i rörschakt. Omrörda kulturlager med fläckar av morän.
 13. Omrörda kulturlager. Markarbeten K6, K7, K11, K12 bör ha tillkommit i samband med arbetena. Ungefär samtidigt.
 14. Brunfet lera med fläckar av gul morän. Kompakt, något fuktigt, träkolsinslag. Äldre markhorisont.
 15. Moränliknande lera, kan vara packning kring (O).
 16. Som (14), men mer träkol i.
 17. Grus. Troligen för kabel under tegel.
 18. Tegel, kabelskydd.
 19. Brungrå lerinblandad grus. Kompakt, torrt och grovkornigt. Fyllning ovanpå kabel.
 20. Bärlager i olika skikt.
 21. Grovkornig grus, dränering.
 22. Rabattjord.
 23. Brun mycket fet lera, finkornig kompakt, något fuktig. Äldsta bottenfyll i dike.
 24. Grå moränlera. Tecken på omgrävning.
 25. Brungrå fet lera. Kompakt, något fuktig. Fas 2 i dikfyllning.
 26. Mörkbrun ler med gödselinblanding. Fuktig och kompakt med inslag av djurben. Igenläggning av dike, fas 1.
 27. Grå lerig fin sand. Avsatt.
 28. Brun ler med inslag av sand och gödsel. Inslag av djurben.
- Lins av blå, lite sandig lera.

- 1900 -tal, påverkad kulturjord
- Medeltid
- Morän

5. Västra sektion, extra förundersökningsschakt under golv efter rivning

6. Fyndlista

Kv Sankt Måns 21, Lund

Fu och schaktningsövervakning 2018

KM 96222:1–4

Fyndnummer	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt, g.	Kommentarer
1	1	Keramik	Kärl	Svartgods, östersjö	Kruka	buk	2	25	
1	1	Keramik	Kärl	Svartgods, sen östersjö	Kruka	buk	2	13	Sotig utsida
1	1	Keramik	Kärl	Svartgods, sen östersjö	Kruka	buk	1	17	
1	1	Keramik	Kärl	Svartgods, sen östersjö	Kruka	hals	1	14	Sotig utsida
1	1	Keramik	Kärl	Svartgods, sen östersjö	Kruka	botten	1	16	
1	1	Keramik	Kärl	Svartgods, sen östersjö	Kruka	botten	2	23	
2	2	Keramik	Kakel	Odefinierat			2	67	grön med blomstergirlanger
2	2	Keramik	Kärl	Svartgods, odefinierat	Kruka	buk	1	5	
3	3	Keramik	Kakel	Odefinierat			1	40	grönglaserad
3	3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	3	24	Brun, mörkbrun och grön glasyr
3	3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Kruka	mynning	1	11	
3	3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Fat	mynning	1	13	
4	10	Keramik	Kärl	Stengods, Frechen	Oidentifierad	buk	1	8	omkring 1500

7. Makrofossilanalys

Makroskopisk analys av jordprover från FU S:t Måns 21, Lund

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2019-03-13

Bakgrund

Under den arkeologiska förundersökningen av Kv S:t Måns i Lund påträffades leriga kulturlager med tidigmedeltida keramik, tomtrännor och spår av tomtsammanslagningar. Lämningarna provtogs med fyra prover och frågeställningen inför analysen är allmänt hållna. Vilken typ av kulturmiljö kan spåra sig i det makroskopiska materialet.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen och innehöll torrvolymen om ca 2,5 liter jord. Inkomna till laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986) och våtsiktades i siktare med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i burkar men lock till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2009) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

Provtagningen har skett i lager som bedöms ligga in situ sedan tillkomst och övergivande, med mycket begränsad bioturbation efter detta, vilket bekräftas av skarpa kontakter i lagerföljden. Allt bevarat organiskt material antas i detta fall härröra från äldre tid och har därför inkluderats i analysen.

Analysresultat

I bifogade tabell har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1-5 st.) fragment i hela provet. 2 prickar innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. Förkolnat och oförkolnat material har separerats i tabellen.

Växterna har delats in i förenklade ekologiska/kulturella grupper (ängs- & betesväxter, ogräs och odlade växter i syfte att underlätta för läsaren att följa tolkningen av resultaten, och förstå de tafonomiska processerna bakom materialets närvaro i kulturlagret.

Diskussion

Dike fas 1 & 2

Det organiska innehållet i botten av diket var välbevarat men innehåller relativt lite material – vid sidan om träflis främst ogräs och en mindre mängd ängsväxter. Innehållet i fas 1 och 2 är likartat och förefaller spegla samma miljötyp. Flera arter i ogräsfloran är karaktäristiska för åkermiljöer, t.ex. åkerpilört, korndådra och åkertistel. Ytterligare andra arter speglar möjligen lokalfloran kring diket, t.ex. nässlorna och svinmållan. En möjlig tolkning är att diket i bägge faserna gränsar till en odling eller åker som gödslats med stalldynga (ängsväxterna).

Nästan inget hushållsavfall påträffades i proverna vilket ger intrycket att bebyggelsen i dessa faser inte legat i den omedelbara närheten. Undantaget är en vetekärna i diket från fas 2, men av detta enstaka fynd är det svårt att dra några slutsatser.

Yngre nedgrävning Prov 3, lager 2

Innehållet i denna nedgrävning var rikt. I provet speglas vid sidan om stora mängder ogräs även odlade trädgårdsarter som kirskål, mejram och palsternacka. Närvaron av dessa odlingsväxter tyder på att jorden som fyller gropen består av kålgårdsjord, vilket gör det rimligt att anta att gropen legat i en kålgård där dessa grödor odlats och att bebyggelse legat nära. I detta prov förekommer även en hel del fläder vilket tyder på att detta bärträd sannolikt ingått i odlingsmiljön.

Det är vanligt att hushållsnära kålgårdsjordar gödglas med köksavfall vilket i detta material speglas genom förekomsten av fiskfjäll, ben och förkolnad säd. Även stalldynga har använts för att gödsla kålgården.

Nedgrävning Prov 4, lager 1

Bevarandegraden för organiskt material i detta prov var lägre än för övriga material. Inget träflis fanns bevarat och av de oförkolnade fröerna fanns endast hårdskaliga kvar. I sammanhanget kan förekomst av fläder noteras, och det är inte omöjligt att det är samma fläderbestånd som finns bevarat i den senare fasen. Fläder tycks generellt ha varit ett mycket utbrett och vanligt förekommande träd i det tidiga Lund. Undantar vi den låga bevarandestatusen så bär innehållet vissa likheter med prov 3, även här finns spår av köksavfall. Möjligen speglar den rika förekomsten av hallonkärnor ett visst inslag av latrinmaterial i jorden. Av sammansättningen är det dock inte möjligt att närmare bestämma den omgivande miljön mer än att det va hushållsavfallet att döma verkar ha legat nära bebyggelse.

S:t Måns 21

S:t Måns 21			Prov	1	2	3	4
			Fas	1	2		
			Kontext	Dike K23	Dike K25	Tomtsamman slagning K2	Nedgrävning K1
Volym (I)				2,4	2,3	2,5	2,6
Buskar/träd		Träflis & bark	••	••	••		
		Träkol	••	••	••	••	
		Rotträdar	•••	•••	•••	•••	
Animaliska matrester		Brända benfragment			•		
		Fiskben & -fjäll			•	••	
Vildfauna	Hinnkräftor (Daphnia sp.)				••		
Svartgods						•	
Oförkollnade fröer/frukter							
Äng/betesmark	Brunskära	Bidens tripartita				1	
	Slankstarr-typ	Carex flacca-type	1	1	3	1	
	Knaggelstarr-typ	Carex flava-type			1		
	Hundstarr-typ	Carex nigra-type		1			
	Gräs (ospec.)	Poaceae indet			3		
	Kräkklöver	Potentilla palustris		1			
Ogräs	Småsäv	Scirpus/Eleocaris sp.		3			
	Vildpersilja	Aethusa cynapium				1	
	Gatmålla-typ	Atriplex patula		3	1		
	Svinmålla-typ	Chenopodium album-type	2	7	12	2	
	Blå-/Rödmålla	Chenopodium glaucum/rubrum			1		
	Åkertistel	Cirsium cf. arvense	1	1	1		
	Revormstörel	Euphorbia helioscopia			1		
	Bolmört	Hyoscyamus niger			6		
	Vildlin	Linum catharticum		1			
	Korndådra	Neslia paniculata	1	1			
	Pilört	Persicaria laphatifolium			3		
	Åkermpilört	Persicaria maculosa	2	8			
	Trampört	Polygonum aviculare	1	1	1		
	Gåsört	Potentilla anserina ssp. anserina			1		
	Revsmörblomma	Ranunculus repens	1		3		
	Tiggarranunkel	Ranunculus sceleratus			33		
	Krusskräppa	Rumex cf. crispus			2		
	Smällglim	Silene vulgaris			1		
	Nattskatta	Solanum nigrum			1		
	Svinmålke	Sonus asper			2		
	Våtarv	Stellaria media			7		
	Brännässla	Urtica dioica		3	15		
	Etternässla	Urtica urens	1				
Insam	Smultron	Fragaria vesca			1		
	Hallon	Rubus idaeus				20	
Odlade	Kirskål	Aegopodium podagraria			1		
	Mejram	Oreganum cf. majorana			1		
	Palsternacka	Pastinaca sativa			1		
	Fläder	Sambucus nigra			13	2	
Förkollnade fröer/frukter							
	Skalkorn	Hordeum vulgare ssp. vulgare				1	1
	Brödvete	Triticum cf. aestivum		1	1		

Referenser

- Cappers, R. T. T., Neef, R. & Bekker, R- M. 2009: *Digital atlas of economic plants*. Groningen Archaeological Studies vol 9. Groningen
- Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel
- Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

2019

- 2019:1 Kv. Gästis 8, Dalby socken, fornlämning 40:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Ivan Balic.
- 2019:2 Kv. Eskil 19, Allhelgonakyrkans tomt, fornlämning 73:1, Lunds socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning i form av markradarundersökning 2018. Mattias Karlsson.
- 2019:3 Stadsparken. Svanelucky 1 & 2, fornlämning Lund 73, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Stefan Larsson.
- 2019:4 Lyckebacken 5. Lunds socken, fornlämning Lund 5:1 & 6:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Jan Kockum.
- 2019:5 Kikaren 14, Råå, Helsingborgs stad, Skåne län. Underhållsutredning och antikvarisk förundersökning 2019. Erik Blomqvist och Carita Melchert.
- 2019:6 Eslövs kommun. Kulturmiljöinventering Östra Eslöv 2018. Henrik Borg, Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2019:7 Eslövs kommun. Kulturmiljöinventering Stockamöllan 2018. Henrik Borg, Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2019:8 Eslövs kommun. Kulturmiljöinventering Västra Eslöv 2018. Henrik Borg, Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2019:9 Innerstaden 2:1, Mårtenstorget. Lunds socken, fornlämning Lund 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Jan Kockum.
- 2019:10 Tyghuset i Landskrona, Kv Tyghuset 1 Landskrona. Antikvarisk medverkan enligt KML invändig ändring 2015-2018. Henrik Borg
- 2019:11 Kvarteret Glädjen 15. Fornlämning 73:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Schaktningsövervakning 2019. Stefan Larsson.
- 2019:12 Flyinge 22:40, Flyinge Kungsgård, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan Scholärlängan 2018-2019. Carita Melchert.
- 2019:13 Flyinge 22:50, Bostad 1824 Flyinge Kungsgård, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018-2019. Carita Melchert.
- 2019:14 Kulturen 24, Borgarhuset, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk förundersökning 2018-2019. Erik Blomqvist.
- 2019:15 Kv Sankt Mikael 13, fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Gertie Ericsson.
- 2019:16 Kv Herkules 8, fornlämning Trelleborg 19:1, Trelleborgs stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2019:17 Västergatan 2:1, Lund, fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018. Truls Månsson.
- 2019:18 Kv Själabodarna 11, fornlämning Lund 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2019. Jan Kockum.
- 2019: 19 Kv Sankt Måns 21, fornlämning Lund 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning och schaktningsövervakning 2018. Aja Guldåker.